

L u s i F o l i

STAN U

PARIZU

Preveo
Marko Mladenović

Laguna

Naslov originala

Lucy Foley

THE PARIS APARTMENT

Copyright © Lost and Found Books Ltd 2022

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

STAN U PARIZU

Prolog

PETAK

BEN

Prsti mu lebde nad tastaturom. Mora sve da zapiše. Ovo: ovo je priča koja će ga proslaviti. Ben pripaljuje novu cigaretu, žitan. Pomalo je opšte mesto što ih puši ovde, ali stvarno mu se dopada ukus. I dobro, da, sviđa mu se i kako izgleda dok ih puši.

Sedi ispred visokih prozora u stanu koji gledaju na središnje dvorište. Tamo je sve uronjeno u mrak, ako se izuzme slabašan zeleni sjaj što ga baca jedna jedina svetiljka. Zgrada je prelepa, ali ima nešto trulo u njenom srcu. Sad kada je to otkrio, svuda oseća njegov vonj.

Trebalo bi uskoro da se pokupi odavde. Ovde nije više dobrodošao. Džes nije mogla izabrati gori trenutak da odluči da dođe i boravi kod njega. Jedva ga je i obavestila. I nije mnogo ulazila u tančine preko telefona, ali nešto se očito događa; nešto nije u redu sa usranim poslom u baru u kome radi, ma koji posao bio u pitanju. Njegova polusestra ima urođeni dar da se pojavljuje kada nije poželjna. Ona je kao radio-far za neprilike: one kao da je prate unaokolo. Nikada joj nije išlo od ruke da jednostavno *radi ono što se očekuje od nje*. Nikada nije shvatala koliko je život lakši ako ljudima naprosto daješ ono što žele, govoriš im ono što žele da čuju. Istini za volju, on

joj je rekao da dođe i ostane „kad god želi“, ali nije zaista tako mislio. Pretpostavlja da ga Džes drži za reč.

Kada ju je poslednji put video? Grize ga savest uvek kada razmišlja o njoj. Da li je trebalo više da bude uz nju, da pazi na nju...? Džes je krhka. Ili – nije baš krhka, već je ranjiva na način koji ljudi verovatno isprva ne vide. „Oklopnik“: mekoća ispod one tvrde spoljašnjosti.

U svakom slučaju, treba da joj se javi, da joj dâ neke smernice. Kada se ona ne javi na telefon, ostavlja joj govornu poruku: „Ej, Džes, dakle adresa je Ru dez amon* broj dvanaest. Jesi razumela? Drugi sprat.“

Pogled mu privlači neki munjevit pokret u dvorištu podno prozora. Neko brzo prolazi kroz njega. Bezmalob trči. On može da razazna samo neku nejasnu priliku, ne vidi ko je. Ali nešto u vezi s tom brzinom čini mu se čudnim. Pukne ga mali životinjski nalet adrenalina.

Seti se da još snima govornu poruku, odvlači pogled od prozora. „Samo pozvoni na interfon. Biću budan i čekaću te...“

Prestaje da govori. Okleva, osluškuje.

Neki zvuk.

Zvuk koraka na njegovom spratu... približava se vratima stana.

Koraci staju. Neko je tamo, odmah ispred vrata. On čeka da taj neko pokuca. To izostaje. Tišina. Ali bremenita, kao kad prestaneš da dišeš.

Čudno.

Zatim neki drugi zvuk. On stoji mirno, načuljenih ušiju, pomno osluškuje. Zatim se začuje opet. Zvuk metala na metalu, kako ključ struže. Zatim tup zvuk kada uđe u mehanizam. On gleda kako se brava okreće. Neko mu spolja otključava vrata. Neko ko ima ključ, ali ne treba da ulazi ovamo nepozvan.

* Fr.: *Rue des Amants* – Ulica ljubavnika. (Prim. prev.)

Kvaka počinje da se spušta. Vrata počinju da se otvaraju, uz ono poznato otegnuto stenjanje.

On spušta telefon na kuhinjski pult, manuvši se govorne poruke. Nemo stoji i gleda kako se vrata otvaraju ka unutra. Kako u sobu ulazi ona prilika.

„Šta tražite ovde?“, pita. Staložen je, razuman. Nema šta da krije. Ne boji se. Ili bar ne još. „I šta je...“

Tada vidi šta uljez drži u rukama.

Sada. Sada nastupa strah.

TRI SATA KASNIJE

DŽES

Pobogu, Bene. Javi se na telefon. Smrzoše mi se sise ovde na polju. *Evrostar** mi je dva sata kasnio pri polasku iz Londona; trebalo je da stignem u pola jedanaest, ali upravo je prošla ponoć. I hladno je večeras, još hladnije ovde u Parizu nego što je bilo u Londonu. Tek je kraj oktobra, ali dah mi se puši u vazduhu a prsti na nogama su mi utrnuili u čizmama. Suludo kad pomisliš da je pre svega nekoliko sedmica bio toplotni talas. Treba mi dobar kaput. Ali oduvek mi treba štošta što nikada neću dobiti.

Kada je *Evrostar* stigao na stanicu Gar di nor, Bena sam zvala verovatno već deset puta dok sam pola sata pešačila od stanice dovde. Nije se javljao. I ne odgovara mi ni na jednu poruku. Baš ti hvala, stariji buraze.

Rekao je da će biti tu da me pusti unutra. „Javi mi kada budeš stigla“, rekao je u govornoj poruci. „Samo pozvoni na interfon.“

E pa, ovde sam. To ovde je slabo osvetljena slepa ulica pokrivena kaldrmom u kraju za koji se čini da je ozbiljno

* *Eurostar* – železnička linija koja povezuje London s Parizom, Lilom i Briselom. (Prim. prev.)

otmen. Stambena zgrada ispred mene zatvara ovaj kraj, stojeći sasvim sama.

Letimice se osvrnem na praznu ulicu. Pored nekih parkiranih kola, oko šest metara od mene, učini mi se da vidim kako se senke pomeraju. Koraknem u stranu pokušavajući bolje da vidim. Tamo je... Škiljim, trudeći se da razaberem oblik. Zaklela bih se da tamo ima nekoga, čuči iza kola.

Poskočim kada zatrubi sirena nekoliko ulica odavde, glasna u toj tišini. Osluškujem kako zvuk zamire u noći. Drugaćiji je od onih kod kuće – „ti-no, ni-no“, kao da ga dete oponaša – ali srce mi od njega ipak zakuca malo brže.

Ponovo gledam onaj senoviti prostor iza parkiranih kola. Sad ne mogu da razlučim nikakav pokret, ne vidim ni onaj oblik za koji sam malopre mislila da ga vidim. Najzad, možda je to bila samo varka svetlosti.

Opet pogledam zgradu. Lepe su i ostale u ovoj ulici, ali ova nema premca. Uvučena je sa ulice iza velike kapije s visokim zidom sa obe strane, koji zasigurno sakrivaju nekakav vrt ili dvorište. Četiri sprata – brojim ih – ogromni prozori, svi s balkonima od kovanog gvožđa. Po čitavom pročelju buja bršljan koji liči na tamnu mrlju što puzi. Kad izvijem vrat, vidim nešto što liči na krovnu baštu, sa šiljatim obličjima drveća i crnim isečcima žbunja na pozadini noćnog neba.

Još jednom proveravam adresu. Ru dez amon broj dvanaest. Nema sumnje da sam došla na pravu. Još ne mogu sasvim da poverujem da Ben živi u ovoj pomodnoj i skupoj stambenoj zgradi. Rekao je kako mu je neki drug pomogao da je nađe, neko koga poznaje iz studentskih dana. No Ben oduvek uspeva da se dočeka na noge. Valjda sasvim ima smisla što se pomoću šarma uvalio na ovakvo mesto. A mora da je bilo do šarma. Znam da novinari verovatno zarađuju više od šankERICA, ali ne toliko.

Metalna kapija ispred mene ima mesingani zvekir u obliku lavlje glave: debelu metalnu alku između iskeženih zuba. Duž

vrha kapije, primećujem, načičkani su šiljci za sprečavanje penjanja. A duž čitavog vrha visokog zida sa obe strane kapije usađene su krhotine stakla koje bi vas isekle na komadiće kada biste pokušali da ga preskočite. Te mere bezbednosti nekako se ne slažu sa otmenošću zgrade.

Dižem alku, hladnu i tešku u mojoj ruci, puštam je da padne. Jeka se odbija o kaldrmu, daleko glasnija nego što sam očekivala u toj tišini. Ovde je zapravo toliko tiho i mračno da mi je teško da zamislim da je ovo deo istog grada kroz koji sam se večeras dokotrljala sa stanice Gar di nor: sva ona jarka svetla i gužva, ljudi što hrle u restorane i barove i izlaze iz njih. Pomišljam na prostor oko one ogromne katedrale osvetljene na brdu, Sakre ker, ispod koje sam prošla pre svega dvadeset minuta: gomila turista izašlih da snimaju selfije i tipova mutnog izgleda u perjanim jaknama što su se grabljivo muvali između njih, spremni da maznu novčanik ili dva. I na one ulice kojima sam išla s neonskim znacima, preglasnom muzikom, tezgama s hranom koje rade čitavu noć, gomilama što se prosipaju iz barova, redovima za klubove. Ovo je drugi svemir. Osvrćem se na ulicu iza sebe: ni žive duše na vidiku. Jedini pravi zvuk potiče od šuštanja uvelog bršljana po kaldrmi. U daljini se čuje tutnjava saobraćaja, trubljenje kolskih sirena – ali čak i to kao da je prigušeno, kao da se ne bi usudilo da se nameće ovom elegantnom, gotovo nečujnom svetlu.

Dok sam vukla kofer od stanice kroz grad, nisam često zastajala da razmislim. Najviše sam se usredsređivala na to da me neko ne opljačka, i da se pokvareni točkić na koferu ne za-glavi i izbaci me iz ravnoteže. Ali sada mi to prvi put dopire do mozga: Ovde sam, u Parizu. Drugi grad, druga zemlja. Uspela sam. Ostavila sam svoj stari život iza sebe.

Iza jednog prozora na spratu pali se svetlo. Dižem glavu i ugledam neku tamnu priliku kako stoji tamo, sa obrisima glave i ramena. Ben? Međutim, da je on u pitanju, sigurno bi mi mahnuo. Znam da me obasjava obližnja ulična svetiljka. Ali

prilika na prozoru je nepomična kao kip. Ne mogu da razaznam nikakve crte, pa čak ni jesu li muške ili ženske. Ali ko god da je, gleda me. Tu nema sumnje. Pretpostavljam da izgledam prilično otrcano i neprikladno s pokvarenim starim koferom iz koga odeća hoće da provali uprkos elastičnom konopcu kojim je obmotan. Čudan je osećaj da me taj neko vidi, a ja njega ne mogu valjano. Spuštam glavu.

Aha. Desno od kapije primećujem pločicu s dugmićima za različite stanove sa usađenim sočivom. Mora da je velika lavlja glava samo radi izgleda. Stupam napred i pritiskam dugme za treći, Benov sprat. Čekam da njegov glas zapucketa kroz interfon.

Niko se ne javlja.

SOFI

Penthaus

Neko kuca na ulazna vrata zgrade. Toliko glasno da Benoa, moj srebrni vipet,* skoči na noge i ispusti plotun laveža.

„*Arrête ça!*“, viknem. „Prestani s tim.“

Benoa zaskiči pa začuti. Gleda me sa zbunjenošću u tamnim očima. I ja čujem kako mi se glas promenio – odveć je piskav, preglasan. A u tišini koja usledi čujem i kako dišem, oštro i plitko.

Zvekir niko nikad ne koristi. Svakako niko ko poznaje ovu zgradu. Odlazim do prozora sa ove strane stana koji gledaju na dvorište. Odavde ne vidim ulicu, ali ulazna vrata sa ulice vode u dvorište, tako da bih, da je neko ušao, tog nekog videla tamo. Ali niko nije ušao a od kucanja je minulo najmanje nekoliko minuta. Očito nije posredi neko za koga nastojnica smatra da bi ga trebalo pustiti unutra. Dobro. Odlično. Ta žena mi se nije uvek dopadala, ali znam da joj mogu verovati makar kada je to u pitanju.

U Parizu možeš živeti i u najluksuznijem stanu a da ti se gradski ološ s vremena na vreme ipak nađe na pragu.

* Mali engleski hrt. (Prim. prev.)

Narkomani, skitnice. Kurve. Pigal, četvrt crvenih fenjera, nalazi se tek malčice odavde, drži se za skute Monmartra. Ovdje gore, u ovoj tvrđavi od više miliona evra s pogledom preko gradskih krovova, sve do Ajfelove kule, oduvek se osećam srazmerno bezbedno. Mogu da se ne obazirem na prljavštinu ispod pozlate. Umem da zažmurim na jedno oko. Obično. Ali večeras je... drugačije.

Odlazim da pogledam svoj odraz u ogledalu što visi u pred-soblju. Budno obraćam pažnju na ono što vidim u staklu. Nije tako loše za pedeset godina. To je delom usled toga što sam usvojila francuski pristup kada je reč o održavanju forme. Što u suštini znači da si večito gladna. Znam da ću čak i u ovo doba izgledati besprekorno. Ruž mi je savršen. Nikada ne izlazim iz stana bez njega. *Šanel, La Somptueuse*:* boja po kojoj sam prepoznatljiva. Plavkasta, kraljevska boja koja govori: „udalji se“, a ne „dođi ovamo“. Kosa mi je blistavi crni paž koji mi svakih šest sedmica šiša David Male u Ulici Notr Dam de Viktoar. Oblik je usavršen, mukotrpno sakriva svaku srebrnu vlas. Moj muž Žak jednom mi je jasno stavio do znanja da se gnuša žena koje dozvole sebi da posede. Čak i ako nije uvek ovde da bi se divio mojoj frizuri.

Na sebi imam nešto što smatram svojom uniformom. Svojim oklopom. Svilenu košulju iz *Ekvipmenta*, izvrsno skrojene uske tamne pantalone. Oko vrata maramu – *Ermeovu* svilenu sa šarama jarkih boja – koja izvanredno sakriva kako je vreme opustošilo nežnu kožu. Skorašnji poklon od Žaka, sa njegovom ljubavlju prema lepim stvarima. Kao što je ovaj stan. Kao ja, pre nego što sam bila toliko nepristojna da ostarim.

Savršena. Kao i uvek. Kao što sam i očekivala. Ali osećam se prljavo. Ukaljano onim što sam večeras morala da uradim. U ogledalu mi sijaju oči. To je jedini zvuk. Mada mi je i lice malo usukano – kad biste izbliza pogledali. Još sam mršavija

* Fr.: Divna. (Prim. prev.)

nego inače. U poslednje vreme ne moram da pazim na ishranu, da pažljivo brojim svaku čašu vina ili zalogaj kroasana. Ne bih mogla da vam kažem šta sam jutros doručkovala; jesam li se uopšte setila da jedem. Svakoga dana mi pojas na pantalonama visi sve labavije, dok mi grudna kost sve oštrije štrči.

Razvezujem čvor na marami. Maramu umem da vežem kao i svaka rođena Parižanka. Po tome me prepoznajete kao jednu od njih, onih šik bogatašica s psetancima i izvrsnim vaspitanjem.

Gledam poruke koje sam sinoć poslala Žaku. *Bon nuit, mon amour. Tout est bien ici.* Laku noć, ljubavi. Ovde je sve u redu.

Ovde je sve u redu. HA.

Ne znam kako je došlo do ovoga. Ali znam da je počelo s njegovim dolaskom ovamo. Kada se doselio na drugi sprat. Bendžamin Danijels. On je sve uništio.

DŽES

Vadim telefon. Poslednji put kada sam proveravala, Ben mi još nije bio odgovorio ni na jednu poruku. Jedna na *Evrostaru*: Stižem! A zatim: Na Gar di noru! Imaš li nalog na *Uberu*?!!! Čisto u slučaju, znate, da se naprasno oseti toliko velikodušnim da pošalje taksi po mene. Činilo se da vredi probati, pogotovo sa ovom teškom koferčinom.

Na telefonu imam novu poruku. Samo što nije od Bena.

Glupava mala kučko. Misliš da se možeš izvući sa onim što si uradila?

Sranje. Gutam pljuvačku iako mi se grlo odjednom osušilo. Potom brišem poruku. Blokiram broj.

Kao što rekoh, sve je pomalo bilo u poslednji čas, dolazak ovamo. Ben se nije preterano oduševio kad sam mu se danas javila, rekla mu da stižem. Istina je da mu nisam dala mnogo vremena da se navikne na ideju. S druge strane, oduvek imam utisak da je veza između nas važnija meni nego mom polubratu. Prošlog Božića predložila sam da se družimo, ali rekao je da je zauzet. „Skijanje“, kazao je. Nisam ni znala da ume da skija.

Katkad mi se čak čini da me se stidi. Ja predstavljam prošlost, a on bi se radije oslobodio svega toga.

Morala sam da objašnjavam da sam očajna. „Nadam se da će to biti svega mesec ili dva, i plaćaću za sebe“, rekla sam. „Čim budem stala na noge. Naći ću posao.“ Da. Neki gde ne zapitkuju. Tako završiš u lokalima u kojima sam radila – nema ih mnogo koji će te primiti kada su ti preporuke tako grozne.

Do ovog popodneva bila sam unosno zaposlena u baru *Kopakabana* u Brajtonu. Vadila me je pokoja ogromna napojnica. Gomila bankara drkadžija, recimo, koji su došli iz Londona da proslave skoro venčanje nekog Dika ili Harija ili Tobajasa i koji su previše cirke da bi valjano izbrojali novčanice – ili je to možda za takve tipove samo sića. Ali od danas sam neza-poslena. Opet.

Drugi put pritiskam interfon. Niko se ne javlja. Svi prozori na zgradi ponovo su u mraku – čak i onaj što se maločas osvetlio. Pobogu. Nije valjda legao da spava i potpuno zaboravio na mene?

Ispod svih ostalih interfona nalazi se jedan zaseban: *Nastojnica*, piše zavojitim slovima. Nalik nečemu u hotelu: dodatni dokaz da je ovo mesto ozbiljno skupo. Pritiskam dugme, čekam. Niko se ne javlja. Ali ne mogu a da ne zamišljam kako me neko gleda na malom ekranu, procenjuje, a onda odlučuje da ne otvori.

Ponovo dižem tešku alku i nekoliko puta treskam njome o drvo. Zvuk odjekuje ulicom: neko ga sigurno čuje. Jedva razabiram pseći lavež, odnekud duboko u zgradi.

Čekam pet minuta. Niko ne dolazi.

Sranje.

Ne mogu sebi da priuštim hotel. Nemam dovoljno za povratni put u London – a čak i da imam, ne dolazi u obzir da se vratim. Razmatram mogućnosti. Da odem u neki bar... da sačekam?

Iza sebe čujem korake kako odzvanjaju po kaldrmi. Ben? Okrećem se, spremna za njegovo izvinjenje, da čujem kako je

samo skoknuo po pljuge ili šta već. Ali prilika koja hoda prema meni nije moj brat. Previsok je, preširok, a na glavi ima kapuljaču jakne obrubljenu krznom. Kreće se brzo i u njegovom koraku ima nečega svrsishodnog. Malčice čvršće stežem ručku kofera. U njemu je doslovno sve što imam.

Od mene ga sada deli svega nekoliko metara, toliko je blizu da na svetlosti ulične lampe mogu da razaznam kako mu oči sijaju ispod kapuljače. Pruža ruku u džep, izvlači je. Nešto me navodi da uzmaknem za korak. A sada vidim šta je u pitanju. Nešto oštro i metalno, što mu blešti u ruci.

NASTOJNICA

Loža

Gledam je na ekranu interfona, tu nepoznatu ženu na kapiji. Šta bi mogla da radi ovde? Ponovo zvoni na interfon. Sigurno je zalutala. Po njenom izgledu jasno mi je da nema šta da traži ovde. Samo što izgleda uverena da je ovo pravo mesto, toliko je rešena. Sada gleda u sočivo. Neću je pustiti unutra. Ne mogu.

Ja sam vratarka ove zgrade. Sedim ovde u svojoj *loži*: kućici u uglu dvorišta koja bi možda dvadeset puta stala u stanove iznad mene. Ali barem je moja. Moj privatni prostor. Moj dom. Većina ljudi ne bi smatrala da je dostojna tog imena. Ako sednem na zidni krevet, mogu odjednom dotaći maltene sve uglove prostorije. Vлага se širi od tla i s krova a prozori ne sprečavaju hladnoću da uđe. Ali imam četiri zida. Ima mesta da stavim fotografije sa odjecima života koji sam nekada živela, te malene ostatke koje sakupljam i za koje se držim kada sam najusamljenija; cveće koje svakog drugog jutra berem u vrtu dvorišta kako bih ovde imala nešto sveže i živo. Uprkos svim svojim nedostacima, ovo mesto predstavlja sigurnost. Bez njega nemam ništa.

Ponovo gledam lice na ekranu interfona. Kada svetlost padne na nju, primećujem nešto što mi je poznato: oštru liniju nosa

i vilice. Ali više od njenog izgleda posredi je nešto u vezi s tim kako se kreće, gleda unaokolo. Odiše lisičjom glađu kakva me podseća na nekoga drugog. Utoliko pre je neću pustiti unutra. Ne volim neznance. Ne volim promenu. Promena je oduvek opasna za mene. On je to dokazao: došao je ovamo sa svojim pitanjima, svojim šarmom. Čovek koji je došao da živi u stanu na drugom spratu: Bendžamin Danijels. Posle njegovog dolaska sve se promenilo.

DŽES

Tip u jakni ide pravo na mene. Diže ruku. Ponovo blesne metal oštrice. Sranje. Spremam se da se okrenem i da bežim – da mu umaknem makar nekoliko metara...

Ali čekaj, ne, *ne*... Sada vidim da mu ono u ruci nije sečivo. U pitanju je ajfon u metalnoj masci. Ispuštam vazduh koji sam zadržavala i naslanjam se na kofer, preplavljena iznenadnim talasom umora. Naelektrisana sam čitavog dana, nije ni čudo što se prepadam od senki.

Gledam kako tip nekoga zove. Razaznajem neki limeni glasić na drugom kraju; čini mi se da je ženski. Zatim on počinje da govori, preko nje, sve glasnije, dok ne zaviče u telefon. Nemam pojma šta reći tačno znače, ali ne treba mi mnogo francuskog da bih razumela kako to ćaskanje nije ni ljubazno ni prijateljsko.

Nakon što je olakšao sebi svojim dugim, ljutitim govorom, on prekine vezu i gurne telefon nazad u džep. Zatim besno izrekne jednu jedinu reč: „*Putain*.“

Nju znam. Na ispitu iz francuskog za sticanje diplome srednjeg obrazovanja dobila sam dvojku, ali jednom sam potražila sve psovke a dobro pamtim ono što me zanima. *Kurva*.^{*} eto šta to znači.

^{*} Ali znači i *dođavola*, *jebote* i tome slično. (Prim. prev.)

Sada se on okreće i ponovo polazi ka meni. I ja vidim, sasvim jasno, da samo hoće da otvori kapiju ove zgrade. Sklanjam se, opet se osećajući kao totalni debil što sam se toliko uzбудila ni zbog čega. Ali to ima smisla; osvrnula sam se tokom čitavog putovanja *Evrostarom*. Znaće, za svaki slučaj.

„*Bonsoir*“, * govorim sa svojim najboljim naglaskom, pokazujući svoj najdopadljiviji osmeh. Možda će me ovaj tip pustiti unutra pa mogu da se popnem na drugi sprat i da lupam na vrata Benovog stana. Možda mu samo ne radi interfon ili šta već.

Tip ne odgovora. Samo se okrene prema ploči s tasterima pored kapije i ukuca niz brojeva. Naposletku me letimice pogleda preko ramena. To nije naročito prijateljski pogled. Osetim zadah cuge, ustajao i kiseo. Oseća mu se iz usta isto kao većini gostiju *Kopakabane*.

Opet se osmehujem. „Ovaj... *excuse moi?*** Molim vas, ah – treba mi pomoć, tražim svog brata Bena: Bendžamina Danijelsa...“

Volela bih da imam više Benovog dara, njegovog šarma. „Bendžamin Slatkorečivi“, zvala ga je mama. Oduvek je svakoga umeo da nagna na ono što on želi. Možda je zato završio kao novinar u Parizu dok sam ja radila za tipa od milošte poznatog kao Perverznjak u rupi od bara u Brajtonu, gde sam vikendom radila momačke večeri a radnim danima služila tamošnje propallice.

Tip se polako okreće prema meni. „Bendžamin Danijels“, govori. To nije pitanje: samo ime, ponovljeno. Primećujem nešto: ljutnju ili možda strah. On zna o kome govorim. „Bendžamin Danijels nije ovde.“

„Kako to mislite nije ovde?“, pitam. „Dao mi je ovu adresu. Na drugom spratu je. Ne mogu da doprem do njega.“

* Fr.: Dobro veče. (Prim. prev.)

** Fr.: Izvinite. (Prim. prev.)

Čovek mi okreće leđa. Gledam ga kako otvara kapiju. Na kraju se treći put okrene ka meni, a ja pomislim: Možda će mi ipak pomoći. Zatim, na engleskom s naglaskom, vrlo polako i glasno, on kaže: „Gubi se, *devojčice*.“

Pre no što uopšte stignem da odgovorim, začuje se zveket metala i ja odskočim unazad. Zalupio mi je kapiju pravo u lice. Kada mi zvonjava izbledi u ušima, ostaje samo zvuk mog disanja, brzog i glasnog.

Ali iako to ne zna, on mi je pomogao. Pričekam tren, kratko se osvrnem na ulicu. Zatim prinosim ruku tasterima i ukucavam iste brojeve koje sam videla kako on ukucava pre samo nekoliko sekundi: 7561. Pogodak: svetalce zatreperi zeleno i začujem kako se uz škljocaj otvara mehanizam kapije. Vukući kofer za sobom, uvlačim se unutra.

MIMI

Treći sprat

*Merde.**

Upravo sam čula njegovo ime, tamo napolju u noći. Dižem glavu, osluškujem. Iz nekog razloga ležim na pokrivaču, ne pod njim. Kosa mi je vlažna, jastuk hladan i mokar. Drhtim.

Priviđa li mi se? Jesam li to uobrazila? Njegovo ime... prati me svuda?

Ne: sigurna sam da se zaista čulo. Neki ženski glas, što je dostrujao kroz otvoren prozor moje spavaće sobe. Nekako sam ga čula na trećem spratu. Nekako sam ga čula kroz grmljavinu u mojoj glavi.

Ko je ona? Zašto se raspituje za njega?

Uspravljam se, čvrsto privlačim koščata kolena grudima, i mašam se za svoju omiljenu igračku iz detinjstva – Mesje Gasa, mršavog starog pingvina kojeg još držim pored jastuka. Čvrsto ga privijam na lice, pokušavam da se utešim dodirom njegove tvrde glavice, mekom, pokretljivom krckavom ispunom u njegovom telu, njegovim plesnivim mirisom. Baš kao što sam radila kao mala devojčica kada bih ružno sanjala. *Više nisi mala devojčica, Mimi.* On je to rekao. Ben.

* Fr.: sranje. (Prim. prev.)

Mesec je toliko blistav da mi je čitava soba ispunjena hladnom plavom svetlošću. Gotovo da je pun. U uglu razaznajem svoj gramofon, sa kutijom ploča pored njega. Zidove sam premazala toliko tamnim crnkasto-ljubičastim krečom da ne odražavaju nimalo svetlosti, ali poster što visi naspram mene kao da sija. U pitanju je Sindi Šerman;* prošle godine bila sam na njenoj izložbi u Centru Pompidu. Postala sam potpuno opsednuta time koliko je njen rad sirov, uvrnut i upečatljiv: tako nešto ja pokušavam da uradim sa svojim slikama. Na posteru, *Fotografiji bez naslova #3*, ona ima kratku crnu periku i bulji u tebe kao da je opsednuta, ili kao da ti svakog časa može pojesti dušu. „*Putain!*“, nasmejala se moja cimerka Kamij kad ga je videla. „Šta će biti ako dovedeš nekog tipa? Moraće da gleda tu besnu kučku dok se jebete? To će ga izbaciti iz ritma.“ *Nisam ja te sreće*, pomislila sam tada. *Imam dvadeset godina i još sam devica. Još gore. Devica obrazovana u samostanskoj školi.*

Zurim u Sindi, u njene crne podočnjake nalik masnicama, u neravnu liniju njene kose koja je donekle kao moja sopstvena, jer sam je isekla makazama. Kao da se gledam u ogledalu.

Okrećem se prema prozoru, gledam u dvorište. U nastojničnoj kućici gori svetlo. Naravno: ta preterano radoznala stara gadura zna gde đavo spava. Kradom izlazi iz senovitih kutaka. Večito motri, večito je tu. Gleda te kao da zna sve tvoje tajne.

Ova zgrada ima oblik slova U oko dvorišta. Moja soba je na jednom kraju tog U, te ako se zagledam dijagonalno naniže, mogu da vidim u njegov stan. Gotovo svake večeri prošla dva meseca sedeo je tamo za svojim pisaćim stolom i radio do kasno u noć, sa upaljenim svetlima. Dozvoljavam sebi da pogledam samo načas. Kapci su otvoreni, ali svetla su ugašena a prostor za njegovim pisaćim stolom izgleda više nego prazan, ili kao da sama ta praznina ima svojevrsnu dubinu i težinu. Odvraćam pogled.

* Cindy Morris Sherman (1954–) – američka umetnica čiji se rad prevažodno sastoji od fotografskih autoportreta, u kojima prikazuje sebe u različitim kontekstima i raznim zamišljenim likovima. (Prim. prev.)

Skliznem s kreveta i na prstima odlazim u dnevnu sobu, trudeći se da se ne sapletem o sve ono što Kamij rasejano ostavlja unaokolo kao da je to produžetak njene sobe: časopise i bačene džempere, prljave šolje od kafe, bočice laka za nokte, čipkaste bruseve. Sa velikih prozora ovde imam neposredan pogled na glavni ulaz. Dok gledam, kapija se otvara. Kroz otvor se provlači neka senovita prilika. Kada priđe na svetlo, mogu da je razaberem: žena koju nikada nisam videla. *Ne*, govorim u sebi. *Ne ne ne ne ne. Odlazi.* Pojačava mi se tutnjava u glavi.

„Jesi li čula ono kucanje?“

Okrećem se. *Putain.* Kamij se izležava na kauču, cigareta joj sija u ruci, čizme je digla na naslon za ruku: veštačka zmijska koža s potpeticama od trinaest centimetara. Kada je stigla? Koliko već vrebata tamo u mraku?

„Mislila sam da si izašla“, kažem. Kada izlazi u klubove, obično ostaje do zore.

„*Oui.*“* Ona sleže ramenima, odbija dim cigarete. „Ima tek dvadeset minuta da sam se vratila.“ Čak i u toj tmini vidim kako joj oči beže od mojih. Inače bi odmah rasplela o nekom ludom novom klubu u kome je bila, ili o tipu čiji je krevet upravo napustila, uključujući i preterano podroban opis njegovog kurca ili koliko ga je vešto koristio. Često imam osećaj da posredno živim preko Kamij. Kad smo se upoznale na Sorboni, rekla mi je kako voli da sakuplja ljude, da je zanimam jer imam tu „žestoku energiju“. No kada izgubim malo samopouzdanja, slutim da ovaj stan verovatno ima više veze s tim.

„Gde si bila?“, pitam, trudeći se da zvučim donekle normalno. Ona sleže ramenima. „Ovde-onda.“

Imam utisak da se s njom nešto događa, nešto što mi ne govori. Ali trenutno ne mogu da razmišljam o Kamij. Ona tutnjava u glavi kao da mi naprasno zaglušuje svaku misao.

Znam samo jedno. Sve što se ovde dogodilo, dogodilo se zbog njega: Bendžamina Danijelsa.

* Fr.: Da. (Prim. prev.)

DŽES

Stojim u malom, mračnom dvorištu. Sama stambena zgrada obavija se oko njega sa tri strane. Bršljan je ovde poludeo, vijuga maltene do trećeg sprata, okružuje sve prozore, guta oluke, dve satelitske antene. Napred kratka staza krivuda između cvetnih leja sa zasađenim tamnim žbunjem i drvećem. Oseća se slatkasti miris uvelog lišća, sveže prevrnute zemlje. Desno od mene nalazi se nekakva građevina nalik na kućicu, tek malčice veća od baštenske šupe. Čini se da su zatvoreni kapci na njena dva prozora. Sa jedne strane kroz jednu pukotinu vidi se maleni tračak svetlosti.

U naspramnom uglu razaznajem vrata, koja kao da vode u glavni deo zgrade. Krećem onamo stazom. Dok ja to činim, iz tame desno od mene iznenada se pomalja neko blede lice. Ukopavam se u mestu. Ali posredi je kip neke nage žene, u prirodnoj veličini, tela obavijenog sa još crnog bršljana, očiju zapiljenih i bezizražajnih.

I vrata u uglu dvorišta imaju šifru, ali hvala bogu, otvaraju se uz škljocaj na isti niz brojeva. Prolazim kroz njih u mračan prostor pun odjeka. Stepence se zavojito penju u još dublju tamu. Nailazim na slabašan narandžasti sjaj prekidača za svetlo

na zidu, pritiskam ga. Svetla zabruje i upale se, prigušeno. Nešto kucka: možda nekakav tajmer za uštedu struje. Sada vidim da mi je pod nogama tamnocrvenkasti tepih, koji pokriva kameni pod a zatim se penje uz uglačane drvene stepenice. Iznad mene se ograda uvija oko sebe a unutar stepenica nalazi se okno lifta – malene, prastare čaure rasklimanog izgleda koja je možda stara kao i sama zgrada i izgleda toliko drevno da se pitam da li je zapravo još u upotrebi. U vazduhu se oseća trag ustajalog dima od cigareta. Ipak, sve je vrlo otmeno, sve je daleko, daleko od gajbe na kojoj sam spavala u Brajtonu.

Levo od mene nalaze se vrata na kojima piše *Cave*.^{*} Nikada ne dozvoljavam da zatvorena vrata dugo ostanu zatvorena: valjda bi se moglo reći da mi je to glavni problem u životu. Gurnem ih, vidim stepenice što vode dole, zapahne me nalet hladnog podzemnog vazduha, vlažnog i plesnivog.

Zatim začujem neki zvuk, negde iznad mene. Škripu drveta. Puštam da se vrata zatvore i gledam gore. Nešto se kreće duž zida nekoliko spratova iznad. Čekam da vidim kako se neko pojavljuje iza ugla, u pukotinama između stubova ograde. Ali senka staje, kao da čeka nekoga. A onda se odjednom sve smrači: mora da je istekao tajmer. Pružam ruku, opet ga uključujem.

Senka je nestala.

Odlazim do lifta u metalnom kavezu. Nesumnjivo je postariji, ali isuviše sam iscrpljena da bih uopšte pomislila da teglim stvari uz one stepenice. Unutra jedva ima prostora za mene i kofer. Zatvaram vratanca, pritiskam dugme za drugi sprat, stavljam ruku na zid kako bih održavala ravnotežu. On popušta pod pritiskom mog dlana i ja brzo povlačim ruku. Lift malčice uzdrhti kada krene; prestajem da dišem.

Uspinjem se: svaki sprat ima jedna vrata, obeležena mesinanim brojem. Zar ima svega jedan stan po spratu? Mora da su prilično veliki. Zamišljam usnulo prisustvo neznanaca iz

^{*} Fr.: podrum. (Prim. prev.)

tih vrata. Pitam se ko živi u njima, kakve su Benove komšije. I hvatam sebe kako se pitam u kom stanu živi seronja koga sam srela na kapiji.

Lift se zatrese i stane na drugom spratu. Izlazim i vučem kofer za sobom. Evo ga: Benov stan, sa mesinganim brojem tri.

Dvaput glasno pokucam.

Niko ne otvara.

Čučnem i pogledam ključaonicu. U pitanju je ona staromodna, koju je najlakše na svetu obiti. Nužda zakon menja. Vadim svoje minđuše alke i savijam ih – prednost jeftinog nakita – tako da mi ostaju dva duga, tanka komada metala. Pravim kalauz. Tome me je zapravo naučio Ben kada smo bili mali, tako da ne može da se žali. Toliko sam se izveštila da jednostavan mehanizam obične brave mogu da objem za manje od minuta.

Migoljim žicom minđuša napred-nazad u bravi dok se ne začuje škljocaj, zatim okrećem kvaku. Da – vrata počinju da se otvaraju. Zastajem. Nešto u vezi sa ovim nije kako treba. S godinama sam naučila da se poprilično uzdam u predosećaje. A uz to sam već bila u sličnim okolnostima. Sa rukom na kvaci. Ne znajući šta ću zateći s druge strane...

Duboko udišem. Načas imam utisak da se vazduh sabija oko mene. Hvatam sebe kako se držim za privezak na ogrlici. Posredi je Sveti Hristifor: mama nam je oboma dala po jednog, da nas čuva – iako je to bila njena dužnost, a ne nešto što se poverava malom metalnom svecu. Ja nisam pobožna, a nisam sigurna ni da je mama bila. Uprkos tome, ne mogu da zamislim da se ikada rastanem sa svojim.

Drugom rukom pritiskam kvaku. Ne mogu a da čvrsto ne zažmurim dok ulazim u prostor.

Unutra je mrkli mrak.

„Bene?“, dozivam.

Niko ne odgovara.

Stupam dalje unutra, naslepo pipam u potrazi za prekidačem za svetlo. Kada se svetla upale, otkriva se stan. Prva misao mi je: Bože, ogroman je. Još veći nego što sam očekivala. Raskošniji. Sa visokim tavanicama. Gore grede od tamnog drveta, dole uglačane podne daske, ogromni prozori što gledaju na dvorište.

Ulazim još korak u sobu. Dok to radim, nešto me mlatne po ramenima: tup, težak udarac. Zatim me ubode nešto oštro, što mi prodire u meso.

NASTOJNICA

Loža

Nekoliko minuta posle kucanja gledala sam kroz prozore svoje kućice kako u dvorište ulazi prva prilika, sa navučenom kapuljačom. Zatim sam videla kako se pojavila druga. Ona pridošlića, devojka. Klopalarala je onim ogromnim koferom po kaldrmi u dvorištu, dizala toliku buku da je mogla probuditi mrtve.

Gledala sam je na ekranu interfona dok nije prestao da zvoni.

Gledanje mi ide od ruke. Čistim hodnike stanara, sakupljam njihovu poštu, otvaram vrata. Ali uz to gledam. Vidim sve. I to mi daje neobičnu moć, čak i ako sam ja jedina svesna toga. Stanari ove zgrade zaboravljaju na mene. Tako im je zgodno. Da zamišljaju da sam puki produžetak ove zgrade, samo pokretni deo velike mašine, kao onaj lift što ih nosi gore do njihovih skupih stanova. Na izvestan način postala sam deo ovog mesta. Ono je zacelo ostavilo svoj trag na meni. Sigurna sam da sam se usled godina življenja u ovoj kućici neprimetno smanjila, pograbila, dok mi se od sati čišćenja i ribanja hodnika i stepenica u stambenoj zgradi skupila koža. Možda bih se u nekom drugom životu zaokruglila pod stare dane. Ali nisam imala taj luksuz. Sama sam kost i žila. Snažnija nego što izgledam.

Pretpostavljam da sam mogla da odem da je zaustavim. Trebalo je to da uradim. Ne znam zašto nisam. Ali suprotstavljanje nije u mom stilu. Shvatila sam da je gledanje jače oružje. A i imala sam osećaj da je njen dolazak neminovan. Videlo se koliko je rešena. Nekako bi iznašla načina da uđe, ma šta ja pokušala da je u tome sprečim.

Glupa devojka. Bilo bi daleko, daleko bolje da se okrenula i otišla odavde da se nikada ne vrati. Ali sada je kasno. Pa neka tako i bude.

DŽES

Srce mi kuca dvaput brže, mišići su mi napeti.

Gledam mačku dok mi vijuga između nogu, prede, mutna u pokretu. Kreće se polako i glatko, crna, sa belim krznom oko vrata. Guram ruku pozadi u bluzu. Prste vadim blistave od krvi. *Joj.*

Mora da mi je mačka skočila na leđa s pulta pored vrata, pa mi zarila kandže da se uhvati kada sam pala napred. Sada me gleda škiljeći zelenim očima pa zaciči kao da me pita šta kog đavola tražim ovde.

Mačka! Blagi bože. Počinjem da se smejem a onda prestajem, brzo, zbog neobičnog načina na koji zvuk odjekuje po tom visokom prostoru.

Nisam znala da Ben ima mačku. Voli li on uopšte mačke? Naprasno mi izgleda sumanuto što ne znam. Ali rekla bih da ne znam naročito mnogo o njegovom životu ovde.

„Bene?“, dozivam. Ponovo mi se odbija zvuk mog glasa. Odgovora nema. Ne verujem ni da sam ga očekivala: ovde je previše tiho, previše prazno. Oseća se i neki čudan miris. Nešto hemijsko.

Odjednom mi zaista treba nešto da popijem. Odlazim u mali kuhinjski prostor desno od mene i uzimam da pljačkam

ormariće. Najpre ono najvažnije. Pronalazim pola boce crnog vina. Vino mi nije omiljeno piće; draže bi mi bilo nešto što jače udara, ali poklonu se u zube ne gleda, a to bi ujedno mogla da bude i deviza čitavog mog usranog života. Sipam malo u čašu. Tu je pride i kutija pljuga, svetloplava: žitan. Nisam znala da Ben još puši. I liči na njega da je naklonjen nekoj otmenoj marki francuskih cigareta. Izvlačim jednu, pripaljujem, uvlačim dim i kašljem kao prvi put kada mi je jedno dete iz iste hraniteljske porodice dalo da uzmem dim: jaka je, pikantna, bez filtera. Nisam sigurna da mi se sviđa. Ipak gurnem preostale u kutiji u zadnji džep na farmerkama – on mi duguje – pa uzimam da prvi put čestito razgledam stan.

U najmanju ruku... iznenađena sam. Nisam sigurna šta sam zamišljala, ali ovo nisam. Ben je pomalo kreativan, pomalo kul (mada to nikada ne bih rekla pred njim), a u suprotnosti s tim čitav ovaj stan prekriven je bapskim tapetama prastarog izgleda, srebrnim sa cvetnim šarama. Kada pružim ruku i dodirnem najbliži zid, shvatim da to ipak nije papir: reč je o veoma izbledejoj svili. Vidim svetlija mesta tamo gde su očigledno nekada visile slike, manja mesta na tkanini, rđava od starosti. Na visokoj tavanici visi luster, sa metalnim uvojcima što drže sijalice. Tamo-amo lenjo se njiše jedna duga nit paučine – mora da odnekud duva vetrić. I možda su iza onih kapaka na prozorima nekada postojale zavese: iznad vidim praznu šipku za zavese, sa mesinganim alkama još na mestu. Pisaći sto tačno ispred prozora. Polica na kojoj stoji nekoliko knjiga boje slonovače, veliki francuski pomorski rečnik.

U bližem uglu nalazi se vešalica za kapute sa starom žućkastosmeđom jaknom na njoj; sigurna sam da sam viđala Bena u njoj. Možda čak i poslednji put kad sam ga videla, pre jedno godinu dana, kada je došao u Brajton i izveo me na ručak da bi mi onda opet nestao iz života a da se nije ni osvrnuo. Guram ruku u džepove i izvlačim komplet ključeva i mrki kožni novčanik.

Nije li pomalo čudno što Ben nije tu a ostavio je to za sobom?

Otvaram novčanik: u zadnju pregradu natrpano je nekoliko novčanica evra. Uzimam jednu dvadeseticu a zatim, povrh toga, dve desetke. Ionako bih ga, da je ovde, pitala da pozajmim malo novca. Vratću mu... u nekom trenutku.

U prednju pregradu, u kojoj stoje kreditne kartice, gurnuta je jedna posetnica. Na njoj piše: **Teo Mendelson. Pariski urednik, Gardijan.** A naškrabano na njoj hemijskom olovkom, rukopisom koji liči na Benov (ponekad se seti da mi pošalje rođendansku čestitku): *ZAINTERESOVAN ZA PRIČU! ZANIMA GA DA ČUJE JOŠ.*

Zatim pogledam ključeve. Jedan je za vespu, što je čudno jer je poslednji put kad sam ga videla vozio stari mercedes iz osamdesetih s mekim krovom. Drugi je veliki i naizgled star i čini se da bi mogao biti za ovaj stan. Odlazim do vrata da ga probam: brava škljocne.

Pojačava mi se nelagoda u dnu stomaka. Rasuđujem da on možda ima drugi komplet ključeva. Moguće je da su ovi rezervni, komplet koji će mi pozajmiti. Verovatno ima i drugi ključ za vespu: možda je čak otišao nekud njome. Što se tiče novčanika, verovatno samo nosi gotovinu.

Zatim pronalazim kupatilo. Tu nema bogzna šta da se prijavi, osim toga što Ben kao da uopšte nema peškira, što je čudno. Izlazim nazad u dnevnu sobu. Spavaća je sigurno iza onih zatvorenih dvokrilnih vrata. Idem ka njima, sa mačkom koja me prati u stopu kao senka. Oklevam samo na tren.

Mačka opet zaciči na mene kao da pita: Šta čekaš? Otpijam još jedan dugačak gutljaj vina iz čaše. Duboko udahnem. Gura vrata. Udišem ponovo. Otvaram oči. Prazan krevet. Prazna soba. Nema nikoga. Izdišem.

Dobro. Hoću reći, nisam stvarno mislila da ću naći nešto takvo. To ne liči na Bena. Ben je sređen; ja sam ona što uvek zabrlja. Ali kada ti se to već jednom dogodilo...